

ŠOLSKA SNOV MED BOLEZNIJO NE POČAKA

Daljša odsotnost od pouka

mag. Katarina Kesič Dimic, prof. def.

(objavljeno v reviji Viva, januar 2003)

Maja je hodila v sedmi razred osnovne šole. Ker je bila po svojem vedenju malce čudaška, je imela malo pravih prijateljic iz šole, kar je postal velik problem kadar je zbolela in izostala od pouka. Ker je živela le z mamo, brez sester in bratov, je bila kot edinka »zavezana«, da se bo v šoli dobro odrezala, zato je njena mama napenjala vse sile, da bi svoji odraščajoči hčeri lahko čim bolj pomagala. Maja je bila dekle, ki je pri pouku pogosto manjkala, saj je zagotovo ujela vse viruse in bakterije, ki so začeli krožiti po zraku. V času šolske odsotnosti je bila torej mama tista, ki je skrbela za hčerkino šolsko snov, po telefonu je klicarila Majine sošolke in jih prosila za zvezke, potem pa je novo snov preslikala v najbližji knjigarni.

V osmem razredu se Majino zdravstveno stanje še vedno ni nič izboljšalo in spet je bila veliko odsotna od pouka. Majino mamo so začele preganjati skrbi, saj so ju na koncu šolskega leta vendarle čakali eksterni preizkusi znanja. Snov pa se je vedno bolj kopičila in tudi kopije zapiskov, ki se jih Maji že dolgo ni dalo več prepisovati.

V šolskih klopeh sedijo otroci in mladostniki, ki so med seboj različni po svojih sposobnostih, energetski opremljenosti in dovzetnosti za različne bolezni. Nekateri učenci so, kakor bi znala povedati vsaka učiteljica, trdoživi kot skale in se jih ne pritakne nobena bolezen, nekateri pa so tako občutljivi, da jih v posteljo položi že vsak najmanjši piš, ki zaveje po razredu. Ker se učiteljice zavedajo, kakšne težave prinašajo pogosti izostanki od pouka, lahko včasih nehote krivijo starše, da otroke zadržijo doma v postelji že zaradi smrkavega nosa.

KDAJ JE OTROK »DOVOLJ« BOLAN, DA OSTANE DOMA?

Starši si morajo izoblikovati kriterije, po katerih ocenijo, kdaj gre otrok še lahko k pouku in kdaj se zares počuti tako slabo, da je bolje zanj, da ostane doma. Seveda bodo starši vedno v dilemi ali so se odločili in ravnali prav, a se morajo nekako naučiti zaupati in prisluhniti svojemu otroku. Če begamo med odločitvima, se lahko z otrokom in njegovo učiteljico dogovorimo, naj nas pokliče na delovno mesto, v primeru, da otrok res ne bi mogel sodelovati pri pouku in pridemo ponj. Vedeti moramo, da vsaka zamujena snov pri otroku pomeni praznino v znanju in dodatno domače delo. Res pa tudi je, da otrok z 38 °C vročine pri pouku ne bo odnesel nič več kot ogromno zalogo fizične utrujenosti brez novega znanja.

KAJ NAJ MED BOLEZENSKO ODSOTNOSTJO STORIJO STARŠI?

Zgodi se lahko, da otrok ali mladostnik zaradi bolezni doma ostane tudi dva ali celo tri tedne. Medtem, ko brezskrbno leži doma v postelji in preboleva bolezen, pa nova snov v šoli neslišno brzi naprej. Starejši kot je učenec, več snovi se mu nabira. In tukaj se nemočni starši pogosto zaskrbljeno sprašujejo, kako naj ukrepajo, da davek na bolezen ne bo graja ob konferenci ali popravni izpit na koncu leta.

Starši so otroku med boleznijo lahko v veliko oporo, če mu pomagajo poklicati sošolce, ki bi bili pripravljene posoditi svoje zvezke. Sošolci naj k otroku domov ne hodijo, če je bolezen zelo nalezljiva ali je še v fazi napredovanja. Tako bo najbolje, če se z otrokovim sošolcem dogovorimo v fotokopirnici, kjer preslikamo novo snov in mu zvezke lahko takoj vrnemo. Zvečer otroku preberemo snov in mu jo na kratko razložimo, kakor jo le zmoremo po najboljših močeh. Kadar gre za novo snov pri matematiki, fiziki in kemiji, pa jo skušamo otroku predstaviti čim bolj uporabno – spremenimo v igro računanja, izvajanja poskusov ali se pogovarjamo o uporabnosti naravoslovnih dognanj za vsakdanje življenje.

Ko otrok preboli najhujšo fazo bolezni, si preslikane zapiske prebere nekajkrat sam in z barvnimi flomastri pobarva, podčrta ali obkroži vse podatke, ki se mu zdijo novi in zanimivi. Bolnika ne silimo, da zapiske prepisuje v zvezek, ampak mu jih enostavno prilepimo vanj. Prepiše naj le v primeru, če to izrecno želi sam.

KAKO LAHKO POMAGA SOŠOLEC?

Ko se otrok že počuti bolje, a ne dovolj dobro, da bi že sodeloval pri pouku, povabimo njegovega sošolca, da prinese zapiske domov. Tako ju pustimo malce sama, da si izpovesta vse novitete, ki so se dogodile v šoli v času bolezni, kajti to so zagotovo podatki, ki našega bolnika zanimajo na prvem mestu. Potem naj otrok prepíše novo snov, sošolec pa naj mu jo razloži. To delo bo zelo koristno za oba, saj bo bolnik spoznal novo snov iz ust vrstnika; kar je za mnoge otroke veliko bolj razumljivo; zdravi sošolec pa bo imel pomembno vlogo »učitelja«, kar bo zvišalo njegovo samozavest in bo vsak dan sproti utrjeval snov tistega dne.

FLEKSIBILEN UČITELJ – ODLIČEN POMOČNIK

Prav tako ima lahko pri odsotnosti od pouka pomembno vlogo otrokov učitelj ali razrednik, če gre za učenca višje starosti. Seveda je to, kar bom navedla le učiteljeva dobra volja, ne pa njegova obveza. Učitelj lahko za bolnika preslika delovne liste, prosojnice, ki jih bo pokazal v razredu ali celo del učnih priprav, kjer ima morda sistematično napisano in urejeno novo snov po sklopih. Vse te kopije zbere na koncu pouka in jih da tistemu učencu, ki je povezan z bolnikom ali njegovimi starši. Poleg tega lahko zraven priloži kakšna pomembna obvestila o dogodkih v šoli (roditeljski sestanki, predavanja za starše,...).

Še lažja in elegantnejša rešitev (kar se pa gotovo ne bo zdelo vsem staršem niti učiteljem, pa naj jo vzamejo le kot predlog) je sodelovanje med bolnikovimi starši in učiteljem ali več učitelji preko elektronske pošte. Tako lahko učitelj vso snov in delovne liste, ki jih ima shranjene na disketah, preko elektronske pošte pošlje bolniku domov ali staršem v službo. Tako lahko učenca tudi obvesti o vseh domačih nalogah in ostalih pomembnih zadolžitvah in informacijah.

IZKORISTIMO BOLEZEN

V času, ki se tako hitro odvija okoli nas kot dandanes, prepogosto pozabljamo na prisrčne aktivnosti z otrokom, na iskrene pogovore, na čustveno bližino in stvari, ki smo se jih včasih igrali. Starši so preobremenjeni s službami, otroci pa s šolo, krožki in popoldanskimi izvenšolskimi dejavnostmi. Tako lahko v času otrokove bolezni oživimo stare navade in igre, ki smo se jih igrali včasih (človek ne jezi se, monopoly,

šah, dama, spomin, kartanje, vislice, potapljanje ladjic,...). Da bi čimbolj nadoknadili pouk, otrokom beremo pravljice ali starejšim resne zgodbe in se o njih pogovarjamo, razvijamo problemska in etična vprašanja. Izmislimo si probleme iz vsakdanjega življenja in prosimo otroka za pomoč pri reševanju (npr.: Na tekočem računu sem 5000 sit v minusu, kaj se bo zgodilo, če kupim nove čevlje za 6000 sit? Jutri bo 10°C, ali je to hladneje kot danes? V receptu piše, da potrebujem 550 g sladkorja; koliko moram odmeriti na tehtnici, ki ima označene le dekagrame? ...). Bolj kot so starši domiselni, bolj lahko spodbujajo otroke k mišljenju in napenjanju možgančkov ter jim tako krajšajo čas med ležanjem v postelji.

Otroku lahko kupimo tudi ugankarsko revijo, kjer rešuje križanke, rebuse, anagrame in ostale uganke, ki jih lahko rešuje leže in si tako nevede razvija besedni zaklad, pozornost, prostorsko predstavljalnost, spominske sposobnosti in še marsikaj.

KO BOLEZEN NI PRAVA BOLEZEN

Če pri otroku opazimo, da nam zelo pogosto potoži, da ga kaj boli ali ga pred odhodom v šolo brez vzroka nenadoma začne boleti trebuh, ali želi da mu izmerimo telesno temperaturo, čeprav je videti zdrav, moramo postati pozorni na njegovo celotno vedenje, ki je povezano s šolo.

Zgodi se lahko, da začne otrok »uporabljati« navidezno bolezen kot obrambni mehanizem pred šolo, ki pa lahko preraste v resnične psihosomatske težave. Mogoče otrok noče v šolo, ker ni dokončal ali ni znal domače naloge. Ali pa bo vprašan, in misli, da se ni dovolj naučil. Če se težave pojavijo že takoj na začetku leta, lahko težava izvira v strogem učitelju in/ali novem načinu dela. Če se sošolci zaradi česar koli iz otroka norčujejo, bo to slej ko prej na nek način doma to izrazil. Pozorni moramo biti na morebitno ustrahovanje (bullying) otroka s strani močnejših in starejših učencev. Šibkost in neuspehe na določenem učnem področju prav tako lahko izrazi preko bolezni.

Seveda pa ni nujno, da težave vedno izvirajo iz šole, vzroki lahko tičijo tudi doma; ločitev staršev, smrt v družini, narodnostno mešana družina, alkohol ali kriminal v družini,... Vse to so lahko vzroki, zaradi katerih otrok noče v šolo, saj se jih sramuje in se boji, da ga bodo sošolci preveč spraševali in poizvedovali. Misli na to najlažje

razreši tako, da ostane doma, stran od radovednih in včasih nesramnih vrstnikov, se pokrije z odejo čez glavo in skuša pozabiti na njih.